

20.4.15

מקלטים של פעם במענית

בעקבות הודעתו של מנהל הקהילה על פסילת מספר מקלטים ישנים והתחלת הריסת חלק מהם, מצאתי לנכון להעלות בכתב את מה שאני מכיר ויודע על ההיסטוריה שלהם.

תחילת בניית מקלטים במענית היתה בזמן מלחמת השחרור בשנים 1947/9. באותו זמן הוכשרו כמקלטים מספר מערות קבורה מהתקופה של הישוב הקדמון שהיה כאן בגבעת מענית. כך נבנו מקלט מרפאה ומקלט מפקדה בשטח שעליו נמצאת היום שכונת הבנים הראשונה. כמו כן נחפרו בורות בעומק של כ- 4 מטר באזור בתי הילדים (בית רקפת, בית מועדון הנעורים של היום, ובית המשרדים שהיה גן הילדים הראשון). בתוך הבורות דופנו הקירות עם פלטות פח ומשני הצדדים הארוכים יצרו מדרגות עץ ככניסה וסולם עץ כיציאה. הכיסוי למעלה היה מקרשים ופחים שעליהם נשפכו סלעים ואדמה. מקלטים אלו לא האריכו חיים ונהרסו כעבור כמה שנים.

מחזורי הילדים שחיו ונולדו במענית בשנים הנ"ל וגם לפני כן ישבו במקלטים אלו בזמן ההפגזות הראשונות על מענית במלחמת השחרור.

בתקופה שלפני מלחמת סיני-קדש 1957, נחפרו בחיפזון מספר בורות באזור בתי הילדים, וכן ליד הצריף שהיה בית התרבות (עליו נבנה הבית של עליזה ומאיר גזית ז"ל). בבורות הוכנס צינור ענק בדומה לצינורות של המוביל הארצי ובעזרת בלוקים ויציקות בטון יצרו את הכניסות והיציאות. מעל הצינור שפכו סלעים ואדמה בגובה, כנגד פגזים. ממקלטים אלו שרדו וקיימים עד היום המקלט שליד גן תמר, והמקלט שמאחורי המועדון בית חביבה.

מיד לאחר מלחמת ששת הימים נחפרו ונבנו מקלטים שונים. נחפר בור עגול ובתוכו יצקו בבטון ריצפה וקירות וגג (כמו חצי חבית סגורה באדמה). יצקו פתח כניסה ופתח חירום ליציאה. וכיסו בסלעים ואדמה. יש עדין שלושה מקלטים כאלו : אחד בין הבית שהיתה בו מספרה ומחסן פורים (היום גרה שם משפחת עמיחי ויליך ברקת), לבין מבנה כיתה שנהפך לבית מגורים (משפחת אסף ורוני ברג). השני נמצא מאחורי בנין המשרדים, לפני מועדון הנעורים (בית התינוקות הראשון). השלישי נמצא מאחורי הצריף ה

פיני המשופץ, בין בתים של צעירים. מעל המקלטים שמורות טבע אך אינם ראויים לשימוש.

על כל אותם מקלטים שהזכרתי כאן נשתלו וצמחו בהצלחה רבה שיחים ועצים שונים. הם נקלטו טוב בגלל האדמה והסלעים שמשמשים את הצמחים כקרקע פוריה לחיים ארוכים. יש

שם היום ממש שמורות טבע וגן וכדאי לחשוב איך משמרים אותן ולא ממהרים להרוס ולחפור, ואחר כך להצטער.

למרות שלא ניתן לעשות שימוש בטחוני במבנים, ייתכן שמספיק לפי שעה להוריד את מבנה הכניסה ולחסום לחלוטין אפשרות כניסה למקלטים אלו.

מסוף שנות ה-60 והלאה נבנו במענית מקלטים רבים בתקן גבוה, עם קירות בטון עבים ובחלקם גם סידורי אוורור כאלו ואחרים, והם עדין כשרים לשימוש- בתקוה שלא נצטרך אותם

נזכר וגם צילם את המקלטים של פעם- יגאל ברקת .